

Мікуліна М.О., Поливаний А. Д.

(Суми, Україна)

ПРОБЛЕМИ ВЗАІМОДІЇ РІЗНИХ ВИДІВ ТРАНСПОРТУ

В запропонованій статті наведено, що транспорт задовольняє одну з найважливіших потреб людини – потребу в переміщенні. Кожен вид транспорту є окремою галуззю народного господарства і може розглядатися як складна динамічна система по здійсненню перевезень вантажів і пасажирів залізничним, повітряним, морським, річковим, автомобільним, промисловим або будь-яким іншим видом транспорту. Тому здійснення важливих процесів взаємодії різних транспортних систем у їх взаємозв'язку слід розглядати в межах єдиної глобальної транспортної системи країни, яка включає сукупність шляхів сполучення всіх видів транспорту і транспортних вузлів, рухомі транспортні одиниці, а також різні форми і методи організації перевізного процесу.

Ключові слова: транспортні системи, перевізний процес, народногосподарський комплекс країни, перевезення, транспортний ринок, олігополія.

The proposed article states that transport meets one of the most important human needs - the need to move. Each mode of transport is a separate branch of the economy and can be considered as a complex dynamic system for the carriage of goods and passengers by rail, air, sea, river, road, industrial or any other mode of transport. Therefore, the implementation of important processes of interaction of different transport systems in their relationship should be considered within a single global transport system, which includes a set of routes of all modes of

transport and transport hubs, mobile transport units, and various forms and methods of transport.

The proposed article states that the production of agricultural products in market conditions requires such a combination of technical means, labor and other resources that ensure its economic feasibility.

Key words: *transport systems, transportation process, national economic complex of the country, transportation, transport market, oligopoly.*

Транспортний ринок, по суті, представлений як олігопольний ринок, де функціонують обмежена кількість виробників-продавців транспортних послуг різних видів транспорту, а споживають їх велика кількість споживачів-покупців. Олігополія належить до ринкових структур, які є найбільш поширеними в сучасній економіці. Вона займає проміжне положення між досконалою конкуренцією і монополією, при цьому є ближчою до монополії.

Специфіка транспорту України полягає в тому, що в силу сформованих геополітичних умов у багатьох регіонах якийсь один вид транспорту є монопольним, а інші види його доповнюють, як правило в кінцевому і початковому пунктах переміщення товарів і людей (особливо це стосується віддалених регіонів де основним видом транспорту є, наприклад, автомобільний). В такому разі це нормальна природна монополія. Найбільш ефективно використання видів транспорту в цьому випадку – їх раціональна взаємодія і це підтверджує світовий досвід.

Для обґрунтування економічної доцільності застосування того або іншого виду транспорту необхідно враховувати географію виробництва і споживання товарів, обсяги вантажопотоків, наявність і стан рухомого складу, сезонність і ритмічність робіт на транспорті та у виробників товарів, систему організації перевізного процесу.

Є сфери безперечно доцільного використання деяких видів транспорту. Наприклад, при перевезенні масових вантажів між різними континентами доцільно використовувати морський транспорт, а при організації завезення в

магазини невеликих партій товарів на короткі відстані потрібний автомобільний транспорт. Проте досить часто, коли перевезення можуть бути здійснені різними видами транспорту, доводиться вибирати оптимальний варіант.

При виборі економічного варіанту слід порівнювати: собівартість перевезень; швидкість руху і терміни доставки вантажів; маневреність транспортних засобів; надійність і безперебійність перевезень, можливість їх регулярного здійснення в потрібних об'ємах; гарантію збереження товарів; ефективність використання рухомого складу; можливість застосування сучасних технологій і перевезеннях; рівень механізації навантажувально-розвантажувальних робіт.

Більша частка вантажних перевезень здійснюється з участю двох і більше видів транспорту. Місцем взаємодії учасників перевезень є транспортні вузли. В Україні найбільшими є транспортні вузли взаємодії залізничного та водних видів транспорту. Одним із головних інструментів якісної взаємодії залізничного транспорту з морським є наявність відповідних споруд (причали, заглиблення дна, хвилерізи, залізничні колії, складські приміщення, місця очищення вагонів), а також їх розташування відповідно до прийнятого за технічними, економічними, якісними та екологічними показниками роботи вузла взаємодії. Необхідна також відповідність параметрів рухомого складу взаємодіючих видів транспорту.

На своєчасність перевантажень або перевезень вантажів на інший вид транспорту впливає процедура проходження митного контролю, розгляд та оформлення необхідних документів. Важливим інструментом вдосконалення організації взаємодії, зменшення часу простоїв та своєчасне оформлення документів є широке впровадження сучасних інформаційних технологій. Для ефективного функціонування залізничного та водного видів транспорту необхідно створення ефективної системи обліку інформацією між всіма учасниками перевезень. Чіткість взаємодії залізничного та морського на основі сучасних логістичних та інформаційних

технологій сприятиме вирішенню задач відповідності підведених вагонів спроможності порту, місткості складських приміщень обсягу вантажів. Рішення задач оптимізації взаємодії залізничних та водних транспортів можливе при реалізації комплексного функціонування вантажовідправників, залізничних та морських перевізників портів на основі єдиної логістичної системи. Інформаційна взаємодія між логістичними центрами та іншими учасниками логістичного ланцюга дозволить своєчасно здійснювати всі документальні оформлення.

Цілком обґрунтованими є позиції в необхідності оптимізації вантажних перевезень декількома видами транспорту і створення координаційного центру державного рівня, який би реалізовував міжгалузеві перспективні транспортні проекти. В загальному вигляді, для споживача автотранспортних послуг, крім грошових витрат, важливим критерієм є тривалість та своєчасність доставки вантажів, а також заходи повної, або часткової втрати вантажу в процесі його транспортування. Альтернативним варіантом, тут може бути часткове, а в майбутньому повне транспортування автофур-каміонів на залізничні платформи по території України.

Логістичний підхід в управлінні транспортними підприємствами набув широкого розвитку в передових країнах світу і виступає одним з дієвих та ефективних інструментів підвищення ефективності роботи транспортних підприємств, оскільки дозволяє оптимізувати матеріальні, фінансові та інформаційні потоки, витрати на їх забезпечення та управління.

Початковими даними для вибору оптимального виду транспорту для конкретного перевезення є інформація про: характерні особливості різних видів транспорту, їх переваги та недоліки; інші задачі логістики, пов'язані з транспортуванням продукції, таких, як створення і підтримка оптимального рівня запасів, вибір виду упаковки і ін.

Вибір транспорту, що найбільше відповідає вимогам конкретного перевезення, ґрунтується на знанні характерних особливостей різних видів

транспорту. На основі цих даних можна вибрати транспорт для перевезення того чи іншого виду вантажу на різні відстані. [4, с. 177]

На своєчасність перевантажень або перевезень вантажів на інший вид транспорту впливає процедура проходження митного контролю, розгляд та оформлення необхідних документів. Важливим інструментом вдосконалення організації взаємодії, зменшення часу простоїв та своєчасне оформлення документів є широке впровадження сучасних інформаційних технологій. Для ефективного функціонування залізничного та водного видів транспорту необхідно створення ефективної системи обліку інформацією між всіма учасниками перевезень. Чіткість взаємодії залізничного та морського на основі сучасних логістичних та інформаційних технологій сприятиме вирішенню задач відповідності підведених вагонів спроможності порту, місткості складських приміщень обсягу вантажів. Рішення задач оптимізації взаємодії залізничних та водних транспортів можливе при реалізації комплексного функціонування вантажовідправників, залізничних та морських перевізників портів на основі єдиної логістичної системи. Інформаційна взаємодія між логістичними центрами та іншими учасниками логістичного ланцюга дозволить своєчасно здійснювати всі документальні оформлення.

Логістичний підхід в управлінні транспортними підприємствами набув широкого розвитку в передових країнах світу і виступає одним з дієвих та ефективних інструментів підвищення ефективності роботи транспортних підприємств, оскільки дозволяє оптимізувати матеріальні, фінансові та інформаційні потоки, витрати на їх забезпечення та управління. [3, с. 204]

Необхідно почати підготовку транспортної інфраструктури до введення в дію технології перевезення великовантажних автомобілів-відправників із західних країн. Для вирішення системних проблем, що будуть існувати при організації взаємодії між автомобілістами, залізничниками та місцевою владою для вантажних рейсів на цьому напрямку є вкрай необхідне створення координаційного центру державного рівня.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Пустыльник Е. И. Статистические методы анализа и обработки наблюдений / Е. И. Пустыльник. – М. : Наука, 1968 . – 288 с.
2. Четыркин Е.М. Статистические методы прогнозирования / Е.М. Четыркин . – М. : Статистика, 1975. – 184 с.
3. Мікуліна М.О. Моделювання зміни попиту на транспортні послуги [Електронний ресурс] // Збірник тез по матеріалах міжнародної науково-практичної конференції “Інноваційні розробки в аграрній сфері” (28-29 листопада 2018 року, м.Харків): науковий збірник / Навчально-науковий інститут мехатроніки і систем менеджменту, Харківський національний технічний університет сільського господарства ім. П.Василенка ХАРКІВ, Україна. –Харків, 2018. – С. 204.
4. Мікуліна М.О. Моделювання зміни попиту в сфері автомобільних перевезень: Збірник тез доповідей по матеріалах 24-ї міжнародної наукової конференції «Технологии XXI века», (10-15 вересня 2018 р., м. Суми, м. Одеса)/ ч.2. - Суми: СНАУ, 2018. – С.176-177.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Мікуліна Марина Олександрівна кандидат економічних наук, старший викладач кафедри експлуатації техніки Сумського національного аграрного університету; тел. 0956122606; marinamikulina1@ukr.net; сертифікат: ТАК; про конференцію дізнався від колег

Поливаний Антон Дмитрович студент 1-го курсу денної форми навчання Сумського національного аграрного університету, Інженерно-технологічного факультету, тел. 0956122606; marinamikulina1@ukr.net; сертифікат: ТАК; про конференцію дізнався від викладача Мікуліної М.О..
Відомості про проведення конференцій хочу отримувати.